

Reģionu komitejas atzinums “Pilnvērtīgas vecumdienas informācijas sabiedrībā”

(2008/C 53/07)

REĢIONU KOMITEJA

- mudina Eiropas vietējās un reģionālās pašvaldības plaši izmantot IKT sniegtās iespējas, lai risinātu problēmas saistībā ar sabiedrības novecošanu un tādējādi paaugstinātu gados vecāku cilvēku dzīves līmeni, saglabātu viņu saikni ar vietējām kopienām un ar personalizētu pakalpojumu starpniecību veicinātu konkurētspēju vietējā un reģionālajā līmenī;
- aicina, lai vietējām un reģionālajām pašvaldībām tiktu piešķirta lielāka nozīme valstu un ES pētniecības programmu un tādu pasākumu izstrādē, kas saistīti ar IKT risinājumiem gados vecākiem cilvēkiem, atzīstot to, ka sabiedrības novecošanas sekas visvairāk izpaužas vietējā līmenī un vietējās un reģionālās pašvaldības ir galvenās šādu risinājumu izmantotājas;
- mudina vietējās un reģionālās pašvaldības izplatīt informāciju par minēto tematu, izstrādāt stratēģijas par sabiedrības novecošanas sekām un par pakalpojumu organizēšanu jaunos apstākļos, un, kā norādīts rīcības plānā, stiprināt dažādo ieinteresēto pušu partnerattiecības vietējā līmenī;
- uzskata, ka neatkarīgas dzīves un distantas veselības uzraudzības veicināšanai ar IKT starpniecību būtu jāpaugstina sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu produktivitāte un jādod iespēja sociālajā un veselības aprūpes jomā nodarbinātajiem speciālistiem veltīt vairāk laika to uzdevumu veikšanai, kam viņi ir apmācīti. Tehnoloģija būtu jāpielāgo gados vecāku cilvēku vajadzībām, bet ne otrādi. Nedrīkst palielināties vecāku cilvēku vientulība, un jārespektē gados vecāku cilvēku privātā dzīve, kā arī jāizrāda cieņa pret viņiem;
- atzīmē, ka paziņojumā ļoti liela uzmanība pievērsta e-mācībām: jāņem vērā, ka, uz IKT balstītas mācības ir ievērojami veicinājušas gados vecāku cilvēku jaunrades un sociālās aktivitātes saglabāšanu;
- piekrīt Komisijas secinājumam, ka atšķirīgie veidi, kā dalībvalstis piemēro ar invaliditāti saistītus noteikumus, kas paredzēti reglamentējošajos noteikumos elektronisko sakaru jomā, ierobežo sakaru pakalpojumu pieejamību cilvēkiem ar invaliditāti un sadrumstalo Eiropas tehnoloģiju tirgu.

Ziņotājs: Risto KOIVISTO (FI/PES), Tampere reģionālās padomes priekšsēdētājs

Atsauces dokuments

Eiropas Komisijas paziņojums "Pilnvērtīgas vecumdienas informācijas sabiedrībā — i2010 iniciatīva: Rīcības plāns par vecāka gadagājuma cilvēkiem domātām informācijas un komunikāciju tehnoloģijām"

COM(2007) 332 galīgā redakcija

Ieteikumi politikas jomā

REĢIONU KOMITEJA

1. uzskata, ka rīcības plāns attiecībā uz pilnvērtīgām vecumdienām informācijas sabiedrībā ir ļoti svarīgs posms Eiropas informācijas sabiedrības attīstībā. Ieguldījumi IKT jomā ir reģionu un pilsētu galvenais instruments, lai risinātu problēmu saistībā ar sabiedrības novecošanu. Šādi ieguldījumi var paaugstināt gados vecāku cilvēku dzīves kvalitāti, sekmēt viņu sociālo iekļaušanos, dot viņiem iespēju ieguldīt uzkrāto pieredzi un iemaņas sabiedrības attīstībā un ar jaunu produktu un pakalpojumu starpniecību veicināt konkurētspēju un izaugsmi vietējā un reģionālajā līmenī. Iepriekšējā atzinumā par tematu "i2010 stratēģija Eiropas informācijas sabiedrībai" Komiteja atzinīgi novērtēja to, ka gados vecāku iedzīvotāju vajadzību noteikšana ir viena no stratēģijas trim galvenajām prioritātēm ⁽¹⁾.

2. atzīmē, ka paziņojumā un rīcības plānā ir atbalstīti arī Komitejas atzinumos izvirzītie priekšlikumi par, piemēram, Eiropas demogrāfisko nākotni ⁽²⁾, praktiski veicamiem pasākumiem saistībā ar līdzsvarotas informācijas sabiedrības attīstību ⁽³⁾, pētniecību IKT jomā ⁽⁴⁾, gados vecāku darba ņēmēju nodarbinātību ⁽⁵⁾ un invalīdu stāvokli ⁽⁶⁾.

3. uzsver vietējo un reģionālo pašvaldību lielo ieinteresētību un nozīmi visās jomās, uz ko attiecas Komisijas rīcības plāns:

— pilnvērtīgas vecumdienas aktīvā darbā. Vietējās un reģionālās pašvaldības ir nozīmīgs darba devējs, un to darbaspēka vecuma struktūra bieži ir vairāk variēta un darba ņēmēji ir gados vecāki nekā privātajā sektorā; tādēļ ir svarīgi, ka vietējās un reģionālās pašvaldības piedalās rīcības plānā minētajos Eiropas projektos un īsteno līdzīgus pasākumus vietējā līmenī;

— pilnvērtīgas vecumdienas sabiedrībā un mājās. Vietējās un reģionālās pašvaldības ir sabiedrības veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu galvenās sniedzējas. Lai gan vecumdienās pieaug pieprasījums pēc minētajiem pakalpojumiem, kā arī mainās šādu pakalpojumu saturs, vienlaikus samazinās arī minēto pakalpojumu sniegšanai vajadzīgā kvalificētā darbaspēka pieejamība. Minēto problēmu risināšanā svarīga nozīme ir informācijas tehnoloģijām. Pašlaik ir izmantota

tikai neliela daļa informācijas tehnoloģiju potenciāla un atbalsts patstāvīgai, neatkarīgai dzīvei mājās, klientu aktīvas iesaistīšanas pašiem savā veselības aprūpē pastiprināšana un pakalpojumu sniegšanas efektivitātes paaugstināšana jo īpaši ir prioritāras jomas turpmākajām izstrādēm nākotnē;

4. uzsver Eiropas reģionu lielās atšķirības un vērš uzmanību uz problēmām, ar ko saskaras vietējās un reģionālās pašvaldības, jo īpaši reģionos, kuros gados jaunu cilvēku masveida izceļošana ir cēlonis tam, ka iedzīvotāju vidējais vecums palielinās ātrāk nekā citur;

5. atzīmē, ka atšķirības interneta lietošanā Eiropā lielā mērā rodas ar labklājības līmeni, iemaņām un dzīvesvietu saistītu atšķirību dēļ, kas gan nav iedzīvotāju novecošanas tiešs rezultāts, bet kuras ir izteiktākas gados vecāku cilvēku vidū. Iespēju palielināšana vietējā līmenī īstenot apmācību, ieviest platjoslas internetu un citus vispārējus projektus, kas veicinātu līdzsvarotas informācijas sabiedrības attīstību, arī var palīdzēt uzlabot gados vecāku cilvēku stāvokli;

6. piekrīt Komisijai, ka IKT tirgus produktiem un pakalpojumiem, kas paredzēti gados vecākiem cilvēkiem, joprojām ir attīstības sākotnējā stadijā. No ES konkurētspējas viedokļa ir svarīgi, lai Eiropas uzņēmējsabiedrības jau tuvākajā nākotnē ieņemtu vadošo vietu strauji augošajā IKT produktu un pakalpojumu tirgū;

Palielināt informētību un izstrādāt kopīgas stratēģijas

7. atbalsta informācijas un pieredzes apmaiņu, paraugprakses izplatīšanu, salīdzinošo novērtēšanu dalībvalstu reģionos un pilsētās un jo īpaši tāda Eiropas reģionālā tīkla izveidi, ko varētu izmantot, lai palielinātu un pilnveidotu reģionu iespējas piedalīties sadarbības projektos. Reģioniem un pilsētām jau ir sava pieredze, ko tie var sniegt tīkliem, jo īpaši telemedicīnas jomā un saistībā ar pakalpojumiem un tehnoloģijām patstāvīgas un neatkarīgas dzīves atbalstam;

8. atgādina, ka atbildīgajiem par publisko pakalpojumu attīstību un pārvaldību arī ir vajadzīga jaunas kvalifikācijas celšanas programmas, kurās iekļauti dažādi viedokļi, lai varētu īstenot rīcības plānā paredzētos pasākumus;

⁽¹⁾ CdR 252/2005 fin.

⁽²⁾ CdR 341/2006 fin.

⁽³⁾ CdR 272/2006 fin, CdR 252/2005 fin, CdR 256/2004 fin, CdR 193/2004 fin, CdR 136/2002 fin un CdR 303/2000 fin.

⁽⁴⁾ CdR 155/2005 un CdR 150/2005 fin.

⁽⁵⁾ CdR 151/2004 fin.

⁽⁶⁾ CdR 312/2003 fin.

Radīt nepieciešamos apstākļus

9. atzīmē, ka gados vecāku darba ņēmēju nodarbinātības līmeņa paaugstināšanai būtiski svarīgi ir veicināt elastīgāku darba laiku, ģimenes dzīves un darba saskaņošanu, atbilstošu drošību un veselības aizsardzību darbā un mūžizglītību. Līdz ar to Reģionu komiteja apstiprina Komisijas viedokli, ka inovatīvi IKT risinājumi, piemēram, tāldarba un tālmācības atbalstam ir būtiskākie līdzekļi, ar ko sasniegt mērķus saistībā ar minētajiem jaunajiem darba dzīves modeļiem;

10. atbalsta Komisijas plānu 2007.-2008. gadā pārskatīt politiku digitālo prasmju veicināšanai. Kā viena no prioritātēm būtu jānosaka palīdzība vietējām un reģionālajām pašvaldībām to pasākumos struktūrfondu un, cita starpā, arī mūžizglītības programmas optimālai izmantošanai, lai attīstītu gados vecāku cilvēku lietpratību un izmantotu pieredzi, kas gūta, īstenojot vecākiem cilvēkiem paredzētas līdzinieku izglītības programmas (*peer-training*);

11. vērš uzmanību uz to, kā informācijas sabiedrība (jo īpaši moblie telefoni un internets) ir izmainījusi valodu, kultūru, plašsaziņas līdzekļus un sabiedrību kopumā. Tādējādi digitālās plaiss problēma ietver daudz plašāku jautājumu loku nekā tikai iespējas lietot datoru. Minētās plaiss novēršanā varētu palīdzēt kopīgi projekti, kuros iesaistīti gan gados vecāki cilvēki, gan jaunieši;

12. uzsver, ka, neraugoties uz savietojamības problēmām un atšķirībām veselības aprūpes pakalpojumu un mājaprūpes pakalpojumu sniegšanā, kā norādīts paziņojumā, perspektīvas Eiropas produktu izstrādei un ieviešanai, piemēram, mājokļos integrētu elektronisku vienoto vadības sistēmu lietojumprogrammatūrās jau ir ļoti labas;

13. uzskata, ka ir svarīgi, ka dažādās ieinteresētās puses (ieskaitot arī gados vecākus cilvēkus un sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējus) var pieņemt kopēju nostāju un tādējādi likvidēt juridiskus, tehniskus, ar pieejamību saistītus un citādus šķēršļus, kas kavē IKT risinājumu izstrādi pilnvērtīgu vecumdienu nodrošināšanai.

Veicināt ieviešanu

14. piekrīt Komisijas izteiktajām bažām, ka pašreiz veiktie pasākumi nav pietiekami, lai nodrošinātu tehnoloģisko jauninājumu pārveidi praktiski lietojamos un cenas ziņā pieejamos produktos. Reģioni un pilsētas var palīdzēt novērst minētos trūkumus, ne tikai pasūtot un izstrādājot šādus produktus, bet arī veicinot tādu uzņēmējdarbības vidi, kas nodrošina uzņēmumiem labākas iespējas piekļuvei lielākiem tirgiem;

15. jo īpaši atzinīgi vērtē rīcības plānā iekļauto konkrēto norādi uz to, ka eksperimentālu projektu vadība būtu jāuzņemas arī vietējām un reģionālajām pašvaldībām;

16. atbalsta Komisijas plānus, kas paredzēti, lai mudinātu valdību vietējā, reģionālā un valsts līmenī izmantot inovatīva

publiskā pasūtījuma potenciālu, tomēr vēlētos uzsvērt, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām jādara zināma noteikta kārtība, kādā veicams inovatīvs pasūtījums saskaņā ar publiskā pasūtījuma vispārējiem noteikumiem;

Gatavojoties nākotnei

17. atzīmē, ka pilnībā atbalsta ievērojamo stimulu, kāds 7. izpētes pamatprogrammā sniegts daudzdisciplinārajai pētniecībai sabiedrības novecošanas jomā;

18. uzskata, ka rīcības plānā ietvertais uzsvars uz kopīgu izpēti, resursu apvienošanu un kopējām programmām labi atspoguļo Komitejas iepriekšējos aicinājumus pastiprināt valstu pētniecības programmu sabiedrības novecošanas jomā koordinēšanu Eiropas līmenī, izveidojot starpreģionālu sadarbību saskaņā ar pastiprinātu ERA-NET koordinācijas sistēmu;

19. uzsver, ka pētnieku, dažāda lieluma uzņēmējsabiedrību, trešā sektora, vietējo un reģionālo pašvaldību un, jo īpaši, gados vecāku cilvēku cieša sadarbība ir priekšnoteikums sekmīgai pētniecībai un izstrādei IKT risinājumu jomā saistībā ar sabiedrības novecošanu;

20. atgādina, ka vietējās un reģionālās pašvaldības var radīt inovatīvu pētniecības vidi un meklēt jaunu veidus publiskā un privātā sektora iestāžu sadarbībai un pārrobežu reģionālajai sadarbībai. Papildus vietējo un reģionālo pašvaldību investīcijām minētajam nolūkam būs vajadzīgs arī dalībvalstu un ES finansīalais atbalsts.

Reģionu komitejas pamataziņas

21. uzskata, ka jāsniedz plašāka informācija par Eiropas reģionu lielajām atšķirībām, lai varētu izdarīt pareizus secinājumus un nodrošināt efektīvu pasākumu veikšanu;

22. atzīmē, ka paziņojumā ļoti liela uzmanība pievērsta e-mācībām, kas galvenokārt izskatītas no profesionālās dzīves attīstības aspekta. Gatavojoties minētā rīcības plāna īstenošanai, jāņem vērā tas, ka daudzās valstīs pensionētie iedzīvotāji jau veido lielu klientu grupu pieaugušo izglītības pasākumos, ko nodrošina vietējās un reģionālās pašvaldības, un ka uz IKT balstītas mācības ir ievērojami veicinājušas gados vecāku cilvēku jaunrades un sociālās aktivitātes saglabāšanu;

23. iesaka, ka gados vecākiem cilvēkiem paredzētiem IKT pakalpojumiem piešķirama lielāka nozīme iniciatīvā "Reģioni un pārmaiņas ekonomikā";

24. aicina, lai vietējām un reģionālajām pašvaldībām tiktu piešķirta lielāka nozīme valstu un ES pētniecības programmu un tādu pasākumu izstrādē, kas saistīti ar IKT risinājumiem gados vecākiem cilvēkiem, atzīstot to, ka sabiedrības novecošanas sekas visvairāk izpaužas vietējā līmenī un vietējās un reģionālās pašvaldības ir galvenās šādu risinājumu izmantotājas;

25. uzskata, ka, izraugoties rīcības plānā minētos projektus neatkarīgas dzīves un distantas veselības uzraudzības veicināšanai, būtiski svarīgi ir ņemt vērā arī šādus kritērijus:

- patstāvīgas, neatkarīgas dzīves atbalsta rezultātā nedrīkst palielināties vientulība;
- tehnoloģija būtu jāpielāgo gados vecāku cilvēku vajadzībām, bet ne otrādi;
- jaunizveidotu pakalpojumu sniegšanā jārespektē gados vecāku cilvēku privātā dzīve un cieņa pret viņiem;
- minētajiem projektiem jābūt tādiem, kas paaugstina pakalpojumu produktivitāti un dod iespēju sociālajā un veselības aprūpes jomā nodarbinātajiem speciālistiem veltīt vairāk laika to uzdevumu veikšanai, kam viņi ir apmācīti;

26. piekrīt Komisijas secinājumam, ka atšķirīgie veidi, kā dalībvalstis piemēro ar invaliditāti saistītus noteikumus, kas paredzēti reglamentējošajos noteikumos elektronisko sakaru jomā, ierobežo sakaru pakalpojumu pieejamību cilvēkiem ar invaliditāti un sadrumstalo Eiropas tehnoloģiju tirgu, tomēr vienlaikus uzsver, ka nedrīkst pieļaut tādu situāciju, kurā cilvēkiem ar invaliditāti jāpaļaujas tikai uz elektroniskajiem pakalpojumiem; uzmanība drīzāk jāpievērš attiecīgo tehnoloģiju izmantošanai, lai nodrošinātu pakalpojumu pieejamību pa daudziem dažādiem kanāliem;

27. atgādina, ka IKT attīstība dod iespēju savienot gados vecāku cilvēku vajadzības pēc piekļuves informātikas un komu-

nikācijas pakalpojumiem un jauniešu vajadzības pēc nodarbinātības iespējām, kas veicina dialogu starp paaudzēm;

28. turklāt atgādina, ka neatkarīgi no ES finansīalajām vai citādām programmām, vai papildus tām vietējām un reģionālajām pašvaldībām vajadzētu:

- izveidot savas shēmas un izmēģinājumprojektus IKT izstrādei, ieviešanai un izmantošanai pilnvērtīgu vecumdienu nodrošināšanā;
- izmantot ~~vissus~~ pieejamos instrumentus, piem., saskaņā ar brīvprātības principu piemērojamas pamatnostādnes, lai veicinātu mājokļu pārveidošanu tā, ka tie ir piemēroti patstāvīgai un neatkarīgai dzīvei; un
- citādi veicināt plašu sadarbību sociālo, veselības aprūpes un mājokļu pakalpojumu jomā vietējā un reģionālajā līmenī;

29. mudina vietējās un reģionālās pašvaldības izplatīt informāciju par minēto tematu, izstrādāt stratēģijas par sabiedrības novecošanas sekām un par pakalpojumu organizēšanu jaunajos apstākļos, un, kā norādīts rīcības plānā, stiprināt dažādo ieinteresēto pušu partnerattiecības vietējā līmenī;

30. mudina Eiropas vietējās un reģionālās pašvaldības plaši izmantot IKT sniegtās iespējas, lai risinātu problēmas saistībā ar sabiedrības novecošanu un tādējādi paaugstinātu gados vecāku cilvēku dzīves līmeni, saglabātu viņu saikni ar vietējām kopienām un ar personalizētu pakalpojumu starpniecību veicinātu konkurētspēju vietējā un reģionālajā līmenī.

Briselē, 2007. gada 28. novembrī

Reģionu komitejas
priekšsēdētājs
Michel DELEBARRE